PESTRÁ ŘADA

MAGDALENA ZYZAKOVÁ

Balada o Barnabáši Pierkielovi

/ Přeložila Martina Knápková

plus

Balada o Barnabáši Pierkielovi

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.nakladatelstviplus.cz
www.albatrosmedia.cz

Magdalena Zyzaková
Balada o Barnabáši Pierkielovi – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Balada o Barnabáši Pierkielovi

PESTRÁ ŘADA SOUDOBÉ PRÓZY

/ Svazek 27

MAGDALENA ZYZAKOVÁ

Balada o Barnabáši Pierkielovi

/ Přeložila Martina Knápková

plus

OBSAH

9 **Prolog**

12 **Kapitola první,** v níž náš hrdina obdivuje sám sebe

21 **Kapitola druhá,** v níž Barnabáš zapěje své milované serenádu a nalézá útěchu v pávovi s bílým peřím

33 **Kapitola třetí,** v níž se Barnabáš, bez Barnabášova vědomí, stane předmětem pozorování

40 **Kapitola čtvrtá,** v níž se farář Kumaško zpije pod obraz a ztropí povyk

49 **Kapitola pátá,** v níž Barnabáš obdivuje *groškikrazné* melouny a další věci

53 **Kapitola šestá,** v níž Odolečští poprvé v životě spatří automobil, zázrak techniky, o němž do té doby jen slýchali

59 **Kapitola sedmá,** v níž se Pierkielovi usnesou, že prodají cikánce vévodkyni

65 **Kapitola osmá,** v níž nikdo, kdo by měl rozdrcená varlata, se nepřiblíží, aby přinášel ohnivé oběti Hospodinovi

70 **Kapitola devátá,** v níž je Barnabáš poučen o tom, co je to *vůle*

76 **Kapitola desátá,** v níž Barnabáš objeví strašlivý strom

81 **Kapitola jedenáctá,** v níž musí policejní náčelník vykonat jistou veledůležitou povinnost

86 **Kapitola dvanáctá,** v níž Apolonie svede zápas s vlastní duší a s Nanuščiným manželem

92 **Kapitola třináctá,** v níž Barnabáš rozmlouvá o politice a ekonomii s učencem a kramářem

103 **Kapitola čtrnáctá,** v níž Apolonie rozdává rady a stane se svědkem události, již se nesluší zmiňovat v názvu kapitoly

110 **Kapitola patnáctá,** v níž Barnabáš ohlásí krádež všem policistům v Odolečce

119 **Kapitola šestnáctá,** v níž Apolonie prozradí své „tajemství“

126 **Kapitola sedmnáctá,** v níž se Barnabáš zamýšlí nad vepřovicí, tolary, vory, láskou a kavalérií

137 **Kapitola osmnáctá,** v níž se toho uděje tolik, že se to vzpírá shrnutí

158 **Kapitola devatenáctá,** v níž se dva přátelé ještě víc spřátelí v jedné kůlně

165 **Kapitola dvacátá,**v níž zazní hlas lidu

181 **Kapitola dvacátá první,** útlý dovětek k předešlé kapitole, v němž se naši dobrovolníci, kteří byli vysláni dobrovolničit, tak trochu nedobrovolně vracejí do hospody

184 **Kapitola dvacátá druhá,** v níž se Barnabáš vrací do Odolečky a spatří (a ucítí) jednu či dvě (či tři) věci, které ještě nikdy nespatřil (ani necítil)

196 **Kapitola dvacátá třetí,** v níž na Odolečku spadne první kapka, jež se stane předzvěstí dějinné bouře

222 **Kapitola dvacátá pátá,** v níž se z jednoho jezdce na dvou koních vyklubou dva jezdci na jednom koni

232 **Kapitola dvacátá šestá,** v níž špion Boguslav zvítězí v jedné potyčce a ve dvou utrpí porážku

240 **Kapitola dvacátá sedmá,** v níž je zchudlý učitel Grunvald obviněn z kažení mládeže

243 **Kapitola dvacátá osmá,** v níž Barnabáš vzdá hold královně v houští

252 **Kapitola dvacátá devátá,** Co se v Umarluském hájku seběhlo po půlnoci

255 **Kapitola třicátá,** v níž Barnabáš stane přes Satanem

264 **Kapitola třicátá první,** v níž Barnabáš neúmyslně vyprovokuje střet mezi místními zastánci plánované ekonomiky a ekonomiky volného trhu, kteří Barnabášovi zároveň dost možná suplují otcovskou autoritu

271 **Kapitola třicátá druhá,** v níž dojde ke zkoušce *vůle*

277 **Kapitola třicátá třetí,** bitva o Odolečku

283 **Epilog**

285 *Poznámka překladatelky*

PROLOG

Mí krajané, včetně mne samotného, by se dali přirovnat k farmáři z onoho starého slovanského vtipu, v němž on a jeho žena kráčejí po cestě a potkají Mongola na koni (Mongol farmáři oznámí, že se rozhodl zneuctít jeho choť, a požádá ho, aby mu laskavě podržel šourek, jelikož cesta je dosti prašná, a když Mongol zase odcválá do dáli a žena se zvedne a celá říčná se na svého muže oboří: „Jak se tomu můžeš smát?“, farmář jí odpoví: „Protože jsem ho převezl a on si toho vůbec nevšiml. Má koule celé zaprášené!“), třebaže takové srovnání může působit neurvale.

Barnabáše Pierkiela jsem viděl pouze jednou, a to z dáli, v jednom pobřežním městečku, na jaře dva roky po skončení války. Procházel jsem se po břehu moře a prohlížel si nefunkční děla, na něž zde člověk tu a tam narazil… než se však pustím do Barnabášova popisu, nejspíš bych mohl říci pár slov o Skalvusku – státu, který kdysi existoval, pak znenadání existovat přestal a v době mé procházky po břehu moře už byl minulostí –, v němž před dávnými lety klestili cesty lesem mužové s působivými jmény jako Perun či Porevít a ženy zovoucí se Zorica a Danica rajtovaly na koni bez sedla, rozdělávaly ohně z březových polínek a živily se koňským masem. Po staletí se Skalvusko rozkládalo od Černého moře až k moři Baltskému. Dokud měli Porevít a Zorica dostatek medoviny, hory na východní hranici byly obřími spícími rytíři, kteří by dle pověstí povstali a bránili skalvuský lid, kdybychom se snad ocitli v nouzi.

Skalvusané byli bystrý a tolerantní národ, jak ostatně brzy poznáte. Na našich komínech hnízdili čápi a děti se nerodily, nýbrž nacházely na zelných polích – učiněný národ neposkvrněných počínačů. Přátelé a nepřátelé pili bok po boku, pod oblohou, jejíž věčná šeď se s každou další vodkou zdála modřejší. Kdybych byl básníkem a nikoliv skromným byrokratem, vystřihl bych tu dávnému Skalvusku pompézní epitaf, ovšem vzhledem ke svým skrovným schopnostem a k tomu, že sám sebe překládám do angličtiny z našeho umírajícího jazyka (proto mi prosím odpusťte ony idiomatické zvláštnosti a modlete se, aby se aparátčíci nedozvěděli o mém zájmu o váš zapovězený jazyk, či hůř, aby tento rukopis nezadrželi během jeho cesty na západ, kam putuje vepsaný mezi řádky *Příručky pro obsluhu závitořezného soustruhu* v zavazadle jistého nejmenovaného polského přítele), řeknu pouze jedno: Skalvusko podlehlo svým zraněním.

Proto vás jistě nepřekvapí, že když jsem v roce 1947, dva roky po definitivní zkáze své vlasti, zahlédl ušlechtilou postavu Barnabáše Pierkiela, zaplavil mne smutek nikoliv nepodobný tomu, když si člověk vzpomene, že kdysi býval dítětem.

Barnabáš stál na konci mola v kabátu s kapucí z tak hrubé vlny, z jaké se nevyrábějí ani sedlové houně, a na nohou měl nemilosrdně prošlapané galoše; stál se skloněnou hlavou, jako by v onom zálivu Baltského moře zamořeném sledi hledal odpověď na nějakou otázku. Tehdy byl, a do jisté míry stále je, poměrně slavný, třebaže jeho sláva nikdy nedosáhla za hranice naší pohlcené země, a když jsem ho uviděl stát takhle na konci mola, uvědomil jsem si, že i on bude zanedlouho zapomenut, a tak jsem se rozhodl, že probádám a sepíši jeho historii.

A proč právě v angličtině? Jelikož v této části světa je soucítění s vášnivým zahálčivcem, jakým Barnabáš Pierkiel v mládí býval, želbohu nedostatkovým zbožím. Informace, které mám, jsou dost možná zkresleny bujnou fantazií podvratných soudruhů, ovšem slyšel jsem, že na Západě, obzvláště v zemích anglicky mluvících, je přinejmenším zahálčivost, když už ne vášeň, dodnes všeobecně ceněna a jejich občané pracují tak málo, že drtivá většina jich nedělá nic jiného, než pořádá a navštěvuje literární večírky.

Tehdy na tom molu jsem ho neoslovil. Věděl jsem, odkud pochází (já sám se narodil na podobném místě): z vesničky jménem Odolečka ležící tak daleko od moře a všeho ostatního, že o její existenci neměl takřka nikdo tušení, dokud se o ní v jisté chvíli nedozvěděli úplně všichni. Nedlouho poté jsem se do oné vísky vypravil a díky pátrání v archivech a zpovídání přeživších jsem byl schopen sepsat tuto zprávu o sérii neobyčejných událostí, v nichž Barnabáš, přestože do nich nebyl vždy přímo zapojen, sehrál podle všeho nevědomky zásadní roli.

A tak vám ji předkládám jako svého druhu dar, a jelikož srdce našeho mladého hrdiny je jako srdce lví a taky tak trochu jako srdce oslí, upřímně doufám, že čtenářům se lví i oslí povahou se tato kronika stane sic krátkým, avšak příjemným útočištěm.

KAPITOLA PRVNÍ

V níž náš hrdina obdivuje sám sebe

Barnabáš Pierkiel zadržel dech, aby nečeřil svůj odraz v hrnci s vodou, který si přinesl z kuchyně své babičky a jejž na chvíli odložil na jakž takž rovný pařez. Spokojeně zamručel nad pravidelností a souměrností svého obličeje, nad jeho krásou, která však, jak v hloubi duše cítil, nebyla nikterak povrchní. Z jeho očí čišelo takové tajemno, že nakonec musel přiznat porážku. Ať si tu záhadu rozluští astronomové. Jal se zkoumat i zbytek svého odrazu a dospěl k závěru, že ve svém novém a zároveň jediném obleku, jejž od krejčího Kovalčyka díky zručnému smlouvání získal se slevou, vyhlíží nadmíru elegantně. Sako, „vyspravené" tak, aby člověku dělalo mohutnou postavu a hranatá ramena v duchu poslední módy, mu padlo jako ulité (ať už bylo původně ušito pro kohokoliv). Nad klopami svítil široký límec Barnabášovy blankytně modré košile, která kontrastovala s jeho pískově blond vlasy, do nichž byla denně vtírána mast z vaječných žloutků pro větší lesk.

Ano, není lepšího způsobu, jak se obeznámit s povahou člověka, než ho sledovat v okamžiku akutního sebepozorování. Přísluší nám snad osočovat Barnabáše z bezduché marnivosti? Přísluší nám kárat zapáleného studenta umění za to, že obdivným okem spočinul na Canovově bustě Heleny Trójské?

Mezi Barnabášovy oblíbené aspekty vlastního vzhledu patřily jeho holeně (dlouhé a rovné), ušní lalůčky (takřka neplandavé), nosní dírky (drobné, tvarem připomínající perličky), a neobyčejně pružný krok. Barnabáš měl plné právo chovat Barnabáše v úctě. Byly doby, kdy si to dovolit nemohl…

Na rozdíl od řady z nás, kteří jsme se narodili buď ošklivi, či krásní, prožijeme tak celý život a taky takoví zemřeme a celá desetiletí si jako kříž neseme křivé holeně, bradavičnaté prsty, postavy boubelatých odalisek a všelijaká další nadělení, která nám dal do vínku genetický osud, Barnabáš v pubertě dočista pozbyl své krásy. Teprve nedávno se mu podařilo překonat to, co označoval za své „tragické údobí", kdy jeho póry vylučovaly takové množství loje, až nabyl přesvědčení, že chytil slintavku a kulhavku, červenku či jiný venkovský neduh.

Ve čtrnácti jeho dětské tělo fauna zachvátila disproporce a jeho údy spolu neustále zápasily o to, který víc vyroste. A pak, zhruba v patnácti a půl letech, jeho hlava, jako nějaká houba, co vyraší přes noc, narostla do tak obřích rozměrů (v poměru ke zbytku těla), že začal chodit do školy s babiččiným střepem zrcadla uvázaným na čele, aby případným kritikům své kotrby připomněl jejich vlastní ohyzdnost. Netrvalo dlouho a rodinný střep roztříštily *Dějiny úpadku nevolnictví* vržené surovcem Burtholdem, aby už, kvůli ekonomickým poměrům panujícím v naší mladičké parlamentní demokracii, nikdy nebyl nahrazen – proto ten Barnabášův hrnec s vodou.

„Tragické údobí" Barnabáše v jeho nejzoufalejší fázi přimělo uchýlit se k pokusu o sebevraždu. Jednoho odpoledne po škole mladý Barnabáš vložil svou obrovitou hlavu do

trouby, ovšem namísto temné prázdnoty věčnosti v ní ve víru kouřových vůní, které si zprvu spletl s pekelnými výpary, nalezl pečené kuře. Jak tak hleděl na toho bezduchého ptáka, najednou se dostavila nepříjemná vidina jeho vlastního těla s oškubanými chlupy, vystaveného se všemi jeho ostudnými nedokonalostmi v otevřené rakvi. A tak, místo aby zažehl uhlíky, smutně zhltnul stehýnko a odešel nahoru do svého pokoje, aby se tam užíral.

Pár týdnů nato se dostavily jeho sedmnácté narozeniny a spolu s nimi také půvab. A právě tehdy se počíná má kronika, v okamžiku, kdy Barnabáš hledí na svůj mastnotou prokvetlý odraz v hrnci a s rozpaky vzpomíná na ony roky strávené v ohavné tělesné schráně; přesto přese všechno však i ony přinesly své ovoce, neboť jeho duše díky nim získala jakousi melancholickou citlivost.

Pravda je taková, že každý melancholický a citlivý Skalvusan vyžaduje pravidelný přísun alkoholu. Těžko říct, zda si Barnabáš nejvíce oblíbil pivo, medovinu, vodku, šnaps či samohonku. Což nic nemění na tom, že s alkoholem byl seznámen už v kolíbce, kdy mu, jako většině skalvuských chlapců, místo dudlíku posloužil zakroucený cíp látky namočený ve vodce.

Barnabáš konečně sklíčeně odhlédl od svého odrazu. Zadíval se na okolní krajinu. Odolečka byla věru neradostným koutem. Nacházela se hluboko v odlehlé části východní Evropy a okolí vesnice neskýtalo nic než pole a stromy a tuny hnoje, který se zdál ve značném nepoměru k dosti skrovnému počtu vychrtlých krav. Jeho zápach nabýval na intenzitě především na jaře, kdy od pastvin vanul západní vítr. Barnabáš se svými citlivými smysly si na ten puch na rozdíl od

svých vrstevníků nikdy nezvykl. Každého jara se o něj pokoušely mdloby, často zůstával upoután na lůžko celé dny, s hadrem namočeným ve vodce přiloženým k nosu. Vyvinula se u něj takřka pověrečná hrůza z výkalů. Jednou se dokonce pokusil vzepřít diktátu této nejzákladnější fyziologické potřeby a jakožto vůdce a zároveň jediný člen svého protestního hnutí se vyhýbal kadibudce celých šest dní a nocí. Sedmého dne se jeho snažení dočkalo natolik nevábného vyústění, že onu vzpomínku zasul do nejtemnějšího zákoutí svého podvědomí, kde zůstala navždy pohřbená spolu se vzpomínkou na jeho nevydařenou sebevraždu. Jeho prasečí chlívek zářil čistotou.

V této chvíli však, zřejmě vůbec poprvé v životě, Barnabáše puch linoucí se Odolečkou pranic netrápil. Vlastně byl tak nervózní, že mu jeho čichové receptory vypověděly službu. Byl si však vědom lepkavé vlhkosti, která jeho tělo zachvátila od hlavy až k patě. Rozhořčeně si uvědomil, že to není rosa, nýbrž že je zkrátka a zcela nedůstojně zbrocený potem, a to nejen z nervozity (jelikož se chystal učinit něco, co vyžadovalo veškerou jeho kuráž), ale také v důsledku toho, že jeho oblek byl ušit z vlny, materiálu naprosto nevhodného pro letní sezónu, ovšem jediného, který byl za tu cenu Kovalčyk ochoten postrádat.

Přesto bylo nemyslitelné, aby si sako svlékl – vzhledem k tomu, jak klopy ladily s límcem košile, jakou víceméně úhlednou řadu tvořila šestice knoflíků na jeho břiše, jak elegantně vycpávky spočívaly na jeho ramenou – tento vkusný soulad zkrátka nemohl obětovat. A tak si Barnabáš vyhlédl flek suché trávy a opatrně se položil na záda, aby své tělesné funkce omezil na minimum.

Snění za bílého dne se Barnabáš oddával často a umně. Někteří z jeho spoluobčanů tvrdili, že ze všeho nejlíp mu jde chrápání, ovšem já tento názor považuji za prachsprostou urážku na cti. Líný Barnabáš nebyl. Ba naopak, mohl se přetrhnout, aby byl nějak nápomocný, ať už bylo třeba pomoci některé místní děvečce odnést kbelíky s vodou, pohlídat někomu stádo, či dokonce přiložit ruku k dílu ve mlýně. Osud však tomu chtěl, že práce měla odpor k Barnabášovi. Což mělo nevyhnutelně za následek, že se voda vylila, ovcí se zmocnil buď cizí člověk, nebo vlk a v mouce bylo víc prachu než obilí. Opět je třeba podotknout, že na vině nebyla Barnabášova neschopnost, nýbrž to, že byl zabrán do ušlechtilých úvah, a tudíž nemohl plýtvat pozorností na podobné světské starosti.

Záliba v neobyčejných věcech, chování svědčící o chlapcově přesvědčení, že je předurčen k čemusi většímu, než je selská lopota, sahaly až do dob jeho útlého dětství. Jednoho odpoledne během žní Barnabášova matka (která želbohu nedlouho po oněch žních skonala, údajně na následky akutního úžasu poté, co ji v krčmě zavedli do privátní zadní místnosti, aby identifikovala mrtvolu Barnabášova otce, jenž se se svými hospodskými kumpány svlékl donaha a jal se s nimi hrát to, o čem později hovořili jako o „chlapských hrách“, které začaly vcelku nevinně tím, že tesař Olek z boty Boleslava Pierkiela vyzunkl litr vodky, ovšem brzy vygradovaly do té míry, že si pastýř Kažimiež uřízl palec u nohy Olekovou cirkulárkou s klikovým pohonem. V té chvíli, jak uvádí policejní zpráva uložená v archivu, Boleslav, který nehodlal zůstat pozadu, popadl stále ještě roztočenou pilu a za

pokřiku „A co říkáš na tohle!“ s ní máchl proti sobě, na úkor spojení mezi vlastní hlavou a krkem. „Je to zvláštní,“ znělo Kažimiežovo svědectví uvedené v policejní zprávě, „ještě jako kluk si na sebe jednou oblíknul spoďáry svojí sestry. Ale umřel jako chlap.“) nechala dveře chalupy otevřené dokořán a chlapec se dobatolil až na pole.

Uvelebil se v pšenici, kde celé hodiny ležel a ani nedutal. Pole toho dne sklidili, ale on nějakým zázrakem vyvázl bez jediného škrábnutí. Později toho večera jedna straka na poli tak dlouho poletovala a krákala, až Barnabášova matka šílená strachy vyběhla ven, aby jí vyhubovala, a objevila na zapomenutém ostrůvku pšenice své dítě, jak klidně baští hroudu hlíny, jako by se nechumelilo. Onen incident byl velkou záhadou, jelikož žádný další ostrůvek kosami ušetřen nebyl, nehledě na to, že Pierkielův rod odjakživa pronásledovala smůla, jak vám do vyčerpávajících podrobností odhalím v následujících kapitolách.

Poté co Barnabáš osiřel, péče o něj připadla jeho babičce, jež patřila k těm několika málo Pierkielům, kteří se za posledních šest set let dožili stáří. Byla z rodu žen silných jako tažná kobyla, které z našeho moderního světa už takřka vymizely a které byly známé tím, že zvládnou uzvednout cokoliv, od statných chlapisek až po kusy zdiva. Jako by příroda chtěla vykompenzovat tento mimořádný elán, obdařila ji pouze zanedbatelnou obrazotvorností a nulovým pochopením pro snílkovství či jiné činnosti povznášející ducha. Její vlastní duše byla natolik prozaická, že nehledě na to, zda skutečně existovala, nebo ne, nikdy se nijak nepovznesla, a dokonce ani nechrápala.

•

Onoho letního dne roku 1939 náš hrdina pozoroval mraky. Nedošel však žádného prozření. Posadil se, odplivl si a pravil: „Kvůli ní bych podnikl třeba i tažení na Sibiř, nebo přinejmenším do severní části Bukoviny. Veřejně bych přede všemi přiznal, že já a Jurek jsme bratranci z prvního kolene. Vzdal bych se piva, medoviny, vodky, šnapsu i samohonky, nebo přinejmenším piva, medoviny, vodky a šnapsu." Kvůli *ní*? Rozhodně neměl na mysli svou babičku.

S vervou se poškrábal na hrudi a oprášil si ramena. Jak dlouho ještě může ono setkání odkládat? Má snad naděláno v kalhotách? Jeho bytostné pohrdání vším neromantickým, svou chmurnou rodnou vískou a vlastním živobytím, si žádalo, aby holdoval šestákovým románům. Copak by Rudolf Vasilenko jen tak seděl a čekal, až ho osud čapne a donutí zvednout se z třesoucí se zadnice? Nevyrazil by snad Vasilenko sebejistě vpřed a neuštědřil Štěstěně ránu přímo do ledvin? (Pro ty z vás, kdo o Vasilenkovi nikdy neslyšeli, přičemž by mě nepřekvapilo, kdyby to zahrnovalo každého, kdo není ze Skalvuska, Vasilenko byl předválečný buřič, člověk z masa a kostí, a rovněž protagonista šesti či sedmi šestákových dobrodružství, tak trochu bolševik, jenž se proslavil tím, že vylupoval banky, unikal zatčení a rozdával peníze skalvuským chudým.)

Barnabáš sáhl do kapsy kalhot, nahmatal svůj krajkový suvenýr, a srdce mu poskočilo radostí. Onen drahocenný předmět nalezl několik dní předtím, jak visí na růžovém keři za *jejím* domem. Nejprve se domníval, že ho tam nechala schválně, aby ho našel. Želbohu si musel připomenout, že jeho vyvolená o jeho existenci prozatím nemá tušení.

Vysoukal podprsenku z kapsy a přitiskl si ji k obličeji. Jaký to harém aromat a linoucích se libovůní, jež mu zahlti-

ly smysly – magická melasa, závan tajemných zátok a pirátských přístavů a hřebíčku a pepře –, ambrózie v plynném skupenství, natolik všemocná, že byl najednou celý tumpachový a udělalo se mu krapítek blivno.

Přestože to tak na první pohled může vypadat, v jádru Barnabášovy fascinace oním kusem oděvu nebyla pouhá chlípnost. Přisuzoval mu výsostný dmoucí se duchovní význam. Během dne podprsenku nosil v kapse, případně tu a tam, když byl sám, omotanou kolem zápěstí. V noci si ji nasazoval na oči jako masku na spaní, přičemž její košíčky byly dostatečně objemné, aby mu zakryly celý obličej. Předevčírem v noci ho babička v jeho intimním přestrojení přistihla, zaječela: „Ty chlípníku!“, prchla zpátky na své lože a druhý den ráno popřela, že by k němu do předsíně kdy vstoupila.

Ještě naposledy po podprsence přejel dlaní, zastrčil ji zpátky do kalhot, poplácal se po kapse a vydal se pěšinou mezi poli. Mohl se za svou milou vydat koňmo, ovšem prozatím se neodvažoval k hlasitému příjezdu. Co kdyby se z nějakého nepředvídatelného důvodu ukázalo, že by bylo lepší dostavit se neviděn a neslyšen? Kráčel dál, hvízdal si, a než přešel Dužašvinský potok, pole s pšenkou a zelné lány, jeho veselost se zdesetinásobila. Za několik málo minut se jeho milá dozví o jeho kvalitách, jeho plánech, jeho hlubokém citu.

Nejkratší cesta k jejímu domu rozhodně nebyla cestou pro pokročilé věkem. Barnabášovu pouť přerušila úžlabina zarostlá žahavými kopřivami. Matně si vybavil – nebo se alespoň domníval, že je to vzpomínka – svého prostoduchého bratrance Jurka, jak se sklání nad jeho kolíbkou s kopřivami v ruce… Barnabáš zaplašil dětské křivdy a vyrazil bohorovným krokem. Řítil se kopřivami jako Dragovité do bitvy. Ne-

měl potuchy, jaký dosah budou mít události, které tyto zanedbatelné šrámy odstartují. Jak bychom také mohli předvídat důsledky svých skutků? Nejsme nic než nebozí hodovníci, kteří nejsou schopni dohlédnout na dno misky s polévkou, již svíráme v rukou! Ubohý Barnabáš.

KAPITOLA DRUHÁ

V níž Barnabáš zapěje své milované serenádu a nalézá útěchu v pávovi s bílým peřím

Její dům oplýval nepopiratelnou honosností. V kuchyni se nevařilo zelí a nebyly tu žádné slepice, které by zobaly drobky z podlahy. Barnabáš měl podezření, že do domu žádná slepice v životě nevkročila, leda že by byla oškubána, uvařena, umístěna na talíř a doplněna bramborovou kaší.

Barnabáš dům v minulosti pozoroval hned z několika tajných úkrytů, například zpoza šípkového keře rostoucího u plotu, pak také z inkoustově černých větví akátu, a jednou dokonce ze střechy kůlny v sousední zahradě. Zdi stavení nehyzdily obvyklé fleky venkovské žloutenky. Po vzoru obří sněhové pusinky působil, jako by se měl co nevidět zhroutit pod tíhou vlastní okázalosti. Onen vachrlatý výstřelek podpíraly dva řecké sloupy. Na trojúhelníkovém tympanonu se skvěl erb (jejž majitel domu získal v rámci značně podezřelé transakce proběhnuvší pod jistým mostem) zobrazující medvědí tlapu ustrnulou v pohybu, jako by se právě chystala vyškrábnout ze stromu med, jež se o místo dělila s loveckým psem hledícím na trojlístek. Z barokního balkónu přetékaly pivoňky připomínající kuličky hroznového vína.

„Ty jsi ale ohyzdná cibulka. Zasloužíš si smrt." Z hlubin zahrady k němu dolehl zvučný hlas s výrazným přízvukem a Barnabáš se vrhl k zemi tak horlivě, že se málem nabodl na

kolík od fazolí. Vzápětí se ozvalo mohutné zatroubení do kapesníku, jaké si většina milostslečen dovolí, pouze když jsou o samotě. Barnabáše však toto zaburácení nijak neodradilo, naopak jí v jeho očích jen dodalo na půvabu. Byla to hotová hudba pro jeho uši, jako když mořeplavec uslyší lodní sirénu značící, že se na obzoru rýsuje pevnina. Ležel a napůl ve snách vzpomínal… na její prstíky vybírající z copů suchou trávu, na její planoucí ústa, jejichž vnitřek zahlédl, když se smála a cumlala u toho *krowku*, na její lehce nemotornou chůzi, když kráčela po náměstí na vysokých podpatcích.

Zvedl se na lokty a přiložil oko ke škvíře mezi plaňkami plotu. A zahlédl něco, co tedy rozhodně nečekal: zpod klenby naducaných sukní na něj svítila zadnice jeho milované. Klečí snad na všech čtyřech? Na světě není šťavnaté hruštičky či slaďounkého citrusu, který by se vyrovnal téhle překypující buclatosti!

(Rád bych na tomto místě podotkl, že Barnabáš by si nikdy nedovolil zírat na dámské pozadí, kdyby ho jeho dokonalost neuvedla do hypnotického transu.)

Barnabáš se vzpamatoval a z nestydatosti oné pózy si vyvodil, že jeho milovaná o jeho přítomnosti nemá ani tušení… ostatně jak by také mohla? To na chvíli zaměstnalo jeho mozkové závity. Její paže byly v jednom kole, vlasy jí visely až k zemi a ústa šeptala sladká slova, výtky jako z cukrkandlu, které byly podle všeho určené záhonu jetele. Byl zvyklý, že ženy promlouvaly ke králíkům a slepicím (on sám se tu a tam dal do řeči se svými vepři), ovšem z této sáhodlouhé rozmluvy mu přeběhl mráz po zádech. Nejspíš za to mohly ony fámy, které o její zahrádce slyšel z úst několika místních klevetnic.

Kromě běžné majoránky, tmavého tymiánu a heřmánku ona zahrádka plodila byliny, jež kurýrovaly bradavice, žlučové kameny a hrbatá záda. Povídalo se, že pilulka, kterou vyrábí z drcených snítek, má moc proměnit čestného člověka ve lháře a lháře v němého. Ve křoví jí rostl *čorluk*, onen bájný kořen, který dovedl navrátit mužům potenci. V Odolečce o jeho účinnosti kolovaly legendy. Ten strašlivý kořen držel jistého Janka v natolik zbytnělých spárech, že árie a skučení jeho ženy budily na podzim 1938 po tři noci celou vesnici ze spaní.

Barnabášova vyvolená rozdrtila v dlani hrst květů, zvedla se na nohy, otočila se a po šatech se jí vepředu svezl čúrek žlutého pylu. Máchla košíkem a líným krokem se přes keře vajgélie vydala jeho směrem. Na krátký znepokojující okamžik ji ztratil mezi květy. Přesunul se k vedlejší škvíře…

Barnabáš nebyl jediným mužem v Odolečce, který zahořel pro tuhle mladou cikánku jménem Růša Papušová. Dům, v němž žila, patřil jejímu milenci, nejbohatšímu a nejpompéznějšímu muži ve vesnici, jenž se zoval Karol von Gruška. Počátek mileneckého vztahu mezi Papušovou a von Gruškou je opředen tajemstvím.

Ví se pouze následující:

Připutovala sem s bandou cikánů na jaře roku 1936, a když jejich maringotky zase odjely, Růša zůstala. Nikdo nevěděl, proč se od bandy odpojila, ačkoliv mnozí tvrdili, že její cikánský milenec byl zabit v hádce s jakýmsi gádžem kdesi na předměstí Kolomunaku. Von Gruška ji našel spát ve své stáji. Lidé z vesnice s notným mrazením v zádech vyprávěli, že když ji objevil přikrytou starou sedlovou houní (zde se zkaz-

ky o jejím oděvu rozcházejí – někteří tvrdí, že na sobě neměla nic než sametovou stuhu kolem krku), bezostyšně ho vyzvala, ať jí na dlaň položí prsten, aby mu mohla hádat budoucnost. Sotva se zlato dotklo její dlaně, skončilo na dně její kapsy.

Vášnivé diskuze se vedly také ohledně toho, co měla pod sukní. Hospodský Džaslav, který tvrdil, že se mu dostalo výsady pod ni nakouknout, trval na tom, že se jí u kolenou houpala ptačí hnízda zavěšená na pestrobarevných pentlích; v těch hnízdech ležela kropenatá vejce, jež tam snesli temní ptáci. Sedlák Dudrovský byl svědkem toho (a s gustem to vyprávěl každému, kdo byl ochoten si to poslechnout), jak se jí lem sukně zatrhl o uštípnutý schod před krámem řezníka Jerzyho a jemu se tak naskytl pohled na lovecký nůž, který měla přivázaný k lýtku. Stará panna Basja prohlašovala, že v závětří mezi Růšinými stehny si hoví trpasličí cikánský kouzelník, který se odsud vykrádá za nocí, kdy nad vesnicí svítí půlměsíc, aby tropil neplechu. Mudrc Volodek všechna předešlá tvrzení zpochybnil a tvrdil, že Růšiny sukně, které byly v horní části úzké a v půli stehen se začaly rozšiřovat, jsou hedvábnou kamufláží, pod níž se ukrývá vysílačka napojená na Celosvětové zednářské spiknutí cikánských teosofických anarchistů.

I Barnabášovi vrtalo hlavou, co má jeho milovaná pod sukní… avšak i kdyby na něj měl skočit černokněžnický trpaslík (v životě slyšel už i o větších podivnostech, které potkaly slušné mládence), nedokázal se své čarodějky bát. S radostí by ji nechal, aby ho očarovala a oloupila. Svízel byla v tom, že toho měl tak málo, že by výčet jeho majetku nezabral ani

třetinu stránky: jeden oblek, několik vepřů, hroutící se hromadu šestákového čtiva upatlaného od jídla, jeden kapesník s vyšitým monogramem, jediný manžetový knoflíček, jemuž chyběl falešný žlutý diamant, a neúplný balíček karet na *parančak* (který byl Barnabášovi k ničemu hned dvojnásobně, jelikož nevlastnil střelnou zbraň), onen nebezpečný a náročný skalvuský národní sport, při němž musí hráč zpitý pod obraz vystřelit vzhůru k obloze co nejblíže souhvězdí, které se nejméně podobá seskupení hvězd vyobrazenému na kartě, již si vytáhl, zatímco stojí na jedné noze a točí se dokola.

Z rozdílu mezi jeho skromným majetkem a statky jeho ukrutného soka von Grušky, který se momentálně nacházel na každoročním honu na kňoury, se Barnabášovi rozechvěly srdce a žaludek jako dvojice miniaturních ustrašených ratlíků.

Z hrdla se mu vydralo tichounké zaúpění hodné snad nějakého křehkého stvoření, nikoliv však sedmnáctiletého kavalíra. Mohla snad Růša zaslechnout tento jeho prohřešek proti mužnosti? Přinejmenším se otočila směrem k jeho skrýši. Hlavou mu začala vířit skrumáž možných ospravedlnění: uklouzl, upustil do křoví něco velice vzácného a/nebo zahlédl vzteklou lišku. Přikrčil se, co to šlo, a tvář přitiskl k zemi.

„Co se to tu válí v hlíně? Co mi to okusuje majoránku?"

Následovalo mučivé ticho, během nějž si Růša našeho hrdinu zvědavě prohlížela a skláněla se nad ním, jako by hleděla na muchomůrku na dně strouhy. On ji sledoval trojúhelníkem mezi ukazovákem a prostředníkem.

„Co pohledáváš v mém psím víně, bídný pse?"

Jak by mohl – leže na břiše a s obličejem umazaným od bláta – zodpovědět takový dotaz způsobem hodným mladého ctihodného džentlmena?

„Zahlídl jsem vaše hortenzie –“

„Hortenzie? Já žádné hortenzie nemám.“

„Já… vlastně jsem tu procvičoval gymnastiku, *mužskou* gymnastiku,“ hájil se dál a snažil se, aby to znělo co možná nenuceně, což je nelehký oříšek, když člověk zaujímá horizontální polohu v blátě.

„Máš velice zvláštní styl, to ti tedy řeknu! Nejdřív jsem si myslela, že to je zas nějaká umouněná ondatra, co plundruje mé okrasné dřeviny.“ Rozesmála se a rozhlédla se po zahradě, jako by se chtěla ujistit, že se tu nekrčí žádní další mladíci. „Jestli jsi vážně jen cvičil *mužskou* gymnastiku, pak se na tebe nemůžu zlobit, není-liž pravda? Tedy pokud jsi mi nechtěl vyplenit zahrádku.“

„To nikdy!“

„Divil by ses, kolik chuligánů už se o to pokusilo. Je jich tu jako blech, někdy se tu za noc vystřídají dokonce dva nebo tři. Občas mi pějí písně o svém zamilovaném jídle, pití, milostné poloze… jindy mi nosí hudební nástroje. Jeden nápadník mi celou noc vyhrával na spinet, se kterým se sem vláčel až z Prahy.“

„Mravy zdejších mládenců jsou tedy skutečně otřesné,“ vyhrkl Barnabáš procítěně.

„Jsou to stejní neurvalci jako cikáni, neřkuli horší.“

„Všichni do jednoho jsou to zloději,“ odtušil Barnabáš. „Myslím všichni z Odolečky, nikoliv cikáni. A řadě z nich v jednom kuse teče z nosu! Většina má umolousanou bradu a špinavé nehty. A jedí s otevřenou pusou. A slintají – no vážně! A chodí pořád ve stejném oblečení. Znával jsem jednoho chlapce – ale neměl jsem s ním nic společného –, který nevyhodil kabát, dokud se na něm nerozpadl. A v naší vesnici žije

člověk – nebudu ho jmenovat –, který si kalhoty odkládá do kůlny, kde je vždycky opře do kouta."

Do té chvíle nevypadala, že by ji to bůhvíjak ohromovalo, ale ono poslední odhalení na ni udělalo dojem. „Ne!"

„Ano!" Barnabáš v zápalu nadšení nad svým básnickým střevem vyhrkl: „Celé tohle město je jedna velká stoka!", ale Růša už se zdála myšlenkami jinde. Zadíval se tam, kam se upíral její pohled – na keř u protilehlého plotu.

„Já vím, jak to s těmi ondatrami je," pravila. „Připutovaly sem z Prahy zhruba před třiceti léty a teď je z toho hotová epidemie. Na ty jejich odporné mlsné rozeklané jazýčky nezabírá žádný jed. Včera jsem jednu přistihla, jak mi okusuje kostku mýdla, ale utekla mi. Jenomže předtím mi stihla spořádat půlku mýdla na kotníky. Všichni do jednoho jsou to samci. Bůhví, jak se rozmnožují."

„Mohl bych vám pomoci. Mám se zvířaty jisté zkušenosti." Barnabáš se povzbuzeně zvedl do dřepu. „Můj strýc byl doktor, odborník na hlodavce," zalhal (obávám se, že v Pierkielově rodu se bohužel nenacházejí žádní učenci). „Naučil mě spoustu věcí o všelijakých hlodavcích, o polních myších, a dokonce i o vepřích."

„No, když už jsi tady, mohl bys jich pár klepnout. Naposled jsem ondatru viděla šramotit v trubkách."

To na Barnabáše udělalo značný dojem, jelikož jen málo Odolečských se těšilo luxusu vodovodního potrubí.

Růša si vykasala rudé suknice jako přičinlivá slípka a vykročila nahoru po schodech. Patřila k oněm ženám, jejichž jednotlivé součástky i tělo jako celek fungují v dechberoucí harmonii. Když se dala do kroku, všechno se na ní vlnilo a poskakovalo; když usedla, každá část jejího těla se za pomo-

ci gravitace či antigravitace – dle potřeby – uspořádala tak, aby byl výsledný dojem co možná nejefektnější.

„Tak jdeš, nebo ne? Vem mi košík, štěňátko. Všimla jsem si, žes mi ohlodal plot. Nejspíš by sis dal něco k zakousnutí. Uklohním ti prvotřídní polívku."

Postavil se a jako ve snách se pustil za ní. Co asi způsobilo to, co se stalo potom? Rozbitý schod? Jeho opánky, fušersky spíchnuté krátkozrakým ševcem? Cukající kladky jeho nervů?

Barnabáš škobrtl a gravitace se spikla proti němu. Zamáchal rukama, odmrštil košík (rajská jablíčka, tulipány), chňapnul do prázdna a popadl první pevný předmět, který mu přišel pod ruku, což byla shodou okolností Růšina opěvovaná sedínka.

„Och!" shrnula svůj dojem z toho zážitku. Barnabášovým uším to znělo jako píseň lačných hrdliček.

Jeho lebedění přerušila pěst obtěžkaná prsteny, a když se z té rány vzpamatoval, měl před očima ohnivé chřtány květů vajgélie. Otočil se a zahlédl to, co si zdejší zlí jazykové dosud jen marně představovali. Bylo to natisíckrát, nastotisíckrát, namilionkrát, natrilionkrát a minus dělené umocněnou mocninou (po trilionu už jeho numerické znalosti poněkud pokulhávaly) úchvatnější než ty nejdivočejší představy – z naducaného rudo-bílého hedvábí rašilo kolínko poseté husí kůží, na němž se skvěla přenádherná modřina, prvotřídní lýtko a kotníček překřížený přes druhý kotníček – výjev tak rozkošný, že Barnabáše přepadl dojem, že i samotná Země na chvíli přestala s tím svým lopotným otáčením.

Stačilo jediné kruté shrnutí látky a vše bylo opět zahaleno. Dřepla si vedle něj a její obličej byl od toho jeho vzdálen

jen na šířku dlaně. Ruměné líčko, oko zkrášlené linkou a stíny, zornice stažená na pouhou tečku. Barnabáš už v životě hodnotil půvaby mnoha dam ze starých vydání *Kinemo Revue*, které měli v hospodě, ovšem ani okouzlující Beáta Lantanová (jež nedávno zesnula, když ji jeden vyšinutý fanoušek, jemuž odmítla dát autogram, vzal po hlavě etažérem) se nemohla měřit s Růšou. Aby vzdal hold kráse své milované, neváhal by pro Skalvusko nárokovat Měsíc, vyloupit moskevskou státní pokladnu, zapět jí serenádu v jazyce, který dosud nebyl vynalezen, nebo si uříznout levou nohu na důkaz své oddanosti (což měly nejspíš na svědomí dědičné sklony).

„*Cara mia!*" zapřísahal ji a použil k tomu jazyk, který se nejvíc blížil jazyku, jenž dosud nebyl vynalezen, přesněji řečeno jediná dvě italská slůvka, která znal a která si vypůjčil z populárního ritornelu. Na méně než deset vteřin, kdy k němu shlížela, se mu zdálo, že se chystá přísahat mu věrnou lásku a možná i navrhnout jména pro jejich budoucí potomky.

Ale místo toho přišlo: „*Šastojavskaja!*" Vyrazila ze sebe onu strašlivou, nepřeložitelnou skalvuskou kletbu, načež dodala: „Parchante mizerná!" a její vlasy zběsile zavířily jako vlasy Medúzy. „Myslela jsem, že mě do zadnice raflo psisko! Bolelo to, jako by jich byla nejmíň celá smečka! Myslím, žes mi zlámal kosti, ty jeden surovče!"

„Bylo to milostné nedopatření –"

„No jistě, a právě ty vy mužský děláte naschvál. Všichni do jednoho. Jeden můj ctitel se se mnou pokusil pomilovat na spinetu, který sem dovlekl až z Vídně. Ani ten rozhrkanej krám nepovlekl! Ty krvelačná bestie! Ty nohošouste! Málem jsi mi vyrazil zuby. Jen považ, jak bych vypadala s protézou."

„Madam, řekl bych, že jsou všechny na svém místě," podotkl nesměle Barnabáš.

„No to mě podrž! On mi bude vykládat, že jsou na svým místě, jako by snad věděl, kam patří! On si snad myslí, že mi už někdy koukal do pusy, jako bych byla jeho kráva nebo kobyla!" Přejela jazykem po svém blýskavém chrupu. „Jestli mi chceš naznačit, že jsem něčí kráva, tak to se teda šeredně pleteš. Jsem svoje vlastní paní. Jen počkej, až to povím Karolovi, počkej, až se dozví, jaká verbež mi sem leze! Všechny vás postřílí. Je to ten nejlepší lovec na východ od Dunaje a pušek má plnou místnost. Má ve sbírce křesadlovou ručnici, se kterou Napoleon dobyl Vilno, a picne tě jako zajíce! A jestli ne, moji bratři se připlíží z lesa a v noci tě unesou. Ti vědí, jak s takovýma, jako seš ty, zatočit. Anebo tě na místě prokleju a z té tvé hezoučké tvářičky bude rázem rozbředlá kaše," hartusila, zatímco se jí Barnabáš marně snažil oponovat.

Cikánský tábor už z okraje města zmizel, ale Barnabáš věděl, že jejich maringotky se tu často zjeví nepozorovaně a na druhý den už jejich ženské zaplaví náměstí jako lační krkavci. Kdo ví, kde se schovávají muži? Pohyb cikánů nedokázal předvídat dokonce ani jasnozřivý Volodek. Barnabáš se přestal snažit hájit.

„Oněměl jsi snad? Ani se ti nedivím, protože na to stejně není co říct! Zhola nic! A drž se dál od mýho potrubí." Párkrát si dupla a pohrozila mu zaťatou pravicí, na níž se zlověstně tyčil natažený malíček ozdobený zlatými prsteny.

„Ale co ta ondatra!" namítl.

Hedvábí jejích suknic se rozlíceně rozvlnilo. Zašla do domu.

Barnabáš zůstal stát pod schody, rozjímal nad žalostnou krátkostí jejich setkání, nad proslovem, který nepronesl, a přepadla ho taková beznaděj, že si musel vlepit políček, avšak když už jich bylo několik, byl nucen toho nechat, jelikož se bál, že si pošramotí tvářičku. Pohladil se po těch zbožňovaných lících. Jenomže na co je mu krásná hlava, když v ní nemá nic než seno?

„Ty troubo! Jelimane jeden!“ vzkřikl náš hrdina. „Dokonce ani Jurek, který se láduje hlínou a kamarádí se s kozíma blechama a kamením, by to takhle nepohnojil!“

Cvičil si to už měsíc. Jeho proslov byl čím dál delší a velkolepější. Považoval ho za ten nejskvostnější klenot řečnického umění, o jaký se kdy pokusil. (Nutno říci, že takových pokusů nebylo mnoho, ačkoliv byl tu a tam nucen pronést proslov na téma lidských práv před svou babičkou.) Volodek, bezesporu nejnadanější řečník v Odolečce, Barnabáše v minulosti základům tohoto umění učil výměnou za příležitostnou drobnou výpomoc. Barnabáš rovněž přelouskal víc než polovinu *Průvodce etiketou* z pera Boryse Polenského, odhodlán dokázat, že je mužem vysokých kvalit.

Povzdechl si, a jelikož nebyl uvyklý takovému citovému vypětí, zůstal ležet na boku na místě onoho neštěstí, opřel se o loket a zahleděl se na Růšiny tulipány, jejichž květy se kymácely na neduživých stoncích. A takto býval mohl setrvat až do soumraku, kdyby jeho pozornost neupoutalo něco, co se skrývalo mezi listím v hlubinách zahrady. Za keři zářilo cosi mléčně bílého a pustilo se to směrem k otevřenému prostranství s trávníkem. Jakýsi přízrak se mihotal od stínu ke stínu. Barnabáš se po čtyřech vydal k roztřesenému křoví a ocitl se tváří v tvář pávovi v celé jeho kráse.

„Páv s bílým peřím!“ špitl a dával si pozor, aby dýchal jen nosem. Měl pocit, že sebemenší vítr ptáka rozfoukne a zbude z něj jen oblak vířícího peří. Byl jako chmýří pampelišky.

„Aha, ty jsi Růšino zvířátko,“ zašeptal Barnabáš a snažil se vydechovat co nejméně vzduchu. „Tak já ti povím to, co jsem se chystal povědět tvé paničce, jelikož neříct to nikomu je horší než sám sebe zfackovat. Přišel jsem vám vyznat lásku. Možná máte i jiné nápadníky a nejspíš vás zahrnují dary v podobě šperků, vepřů a vzácných rouch. Já mám jen ty prasata, ale nutno říci, že to nejsou tak pokleslí tvorové, jak by se mohlo zdát. Prase umí napočítat do tří, tedy aspoň myslím. Má láska k vám je větší než ta Tadeušova k Malgorzatě, když se v *Baladě o panně z topolu* – četla jste to? Pokud ne, milerád vám věnuji svoji jedinou kopii – když se Tadeuš vrhne z létající lodi a dopadne na blázna, který zhyne na částečně rozdrcenou průdušnici, ale jelikož není rozdrcená úplně, jeho poslední píseň zní jako píseň milostná, ne jako ty jeho obvyklé posměšné popěvky. Budu se vám dvořit, jako se ještě nikdy nikomu žádný muž nedvořil. Ach, drahá Růšo, vaše ostatní nápadníky zfackuju rukavičkou z bílého hedvábí, ačkoliv ani vepřovice není k zahození. Přečetl jsem nezanedbatelné úryvky z *Průvodce etiketou* Boryse Polenského, a tudíž jsem připraven milovat vás jako džentlmen.“

Páv na něj hleděl s povýšenou nadutostí, zdálo se však, že v jeho pohledu je přeci jen obsažena i špetka ptačího uznání.

KAPITOLA TŘETÍ

V níž se Barnabáš, bez Barnabášova vědomí, stane předmětem pozorování

Za Pierkielovic domem, vedle prasečího chlívku, stála polorozpadlá stodola, která se nakláněla víceméně směrem, kde leželo Rusko. Zvíře přebývající uvnitř na první pohled připomínalo krávu, vzhledem k všeobecné podsaditosti, strakatému vybarvení, zavalitému trupu a neúměrné délce končetin. Na druhý a třetí pohled se však ukázalo, že Wilhelm není jalovice, nýbrž kobyla, a to, čeho se jí nedostává na zevnějšku, bohatě vynahrazuje svojí důstojností. Držení hlavy ukazovalo na vznešený původ. Bujnou čupřinu by jí mohla závidět lecjaká arabská klisna s úhlednými copánky. Barnabáš jí hřívu vyčesával každý den. Když hleděl do ořechové skořápky jejího oka, přepadal ho prazvláštní pocit: umí snad tohle zvíře napočítat do tří? Či snad dokonce do čtyř?

Ona dlouhá tlama ze všeho nejvíc připomínala hloubavou tvář vědmy a líné pohazování ocasem, když odháněla mouchy, svědčilo o stoickém smíření se zákeřnou neúprosností života.

Kolik hodin už spolu tihle dva strávili tím, že jeden druhému něžně foukali do nozder, pochutnávali si na kostkách cukru či na hruškách? Barnabášovy interakce s příslušníky jeho živočišného druhu (přesněji řečeno s polovinou náležící k mužskému pohlaví) byly o poznání napjatější. Vzhledem

k tomu, že pocházel z rodu pasáčků vepřů, vytrpěl si v životě už nemálo ústrků. Místní neotesanci v čele s Burtholdem Blonským nad ním pohrdavě ohrnovali nos už od doby, co poprvé vkročil do školy.

A tak z Barnabáše vyrostl samotář. Ovšem i za to se mu posmívali. Lidé z vesnice se pošklebovali, když se odmítal účastnit místních kratochvílí (kupříkladu nahánění a osahávání hospodské Anečky – které by šátravé pierkielovské ruce ani trochu nevadily – anebo vzájemného obtiskávání zátek od piva na čelo) a raději vysedával obkročmo na špičaté střeše svého rodného stavení a hleděl vzhůru k nebi. Dobírali si ho, když se snažil upokojit rozdováděný dav, aby si vyposlechl vzdálený zpěv skřivana. Muži z Odolečky a okolních městeček v převážné většině upřednostňovali souboj na nože před pozorováním atmosférických jevů či divoké přírody.

Vše totiž nasvědčovalo tomu – ať už za to mohlo jejich pokrevní příbuzenství způsobené izolovaností jejich vesničky, či jakási barometrická anomálie, jež krev místních občanů pumpovala převážně do oblasti rozkroku a břicha, a nepodstatné výspy, jako je mozkovna, tak pouze paběrkovaly –, že inteligence odolečských občanů byla poměrně hluboko pod celonárodním průměrem. V místní škole, oné žalostné chatrči, se pod vedením zchudlého učitele Grunvalda tupé hlavy marně mořily s těmi nejprimitivnějšími matematickými a gramatickými úkoly.

Sám Barnabáš zprvu taktéž nijak nevynikal, ovšem díky jakés takés bystrosti se mu podařilo osvojit si v nadějném věku dvanácti let abecedu, zatímco řadu jeho spolužáků jazyk jako takový i nadále buď skličoval, nebo naopak vůbec nevzrušoval. Barnabášovy pokročilé schopnosti popuzova-

ly nejen ostatní žáky, ale také samotného učitele, který sám sebe vnímal na základě neúspěchů svých svěřenců, přičemž každý další projev tuposti byl potvrzením dokonalé zbytečnosti veškeré existence. Jednoho dne, když Barnabáš malebně lenošil mezi sedmikráskami, sesypal se na něj Burthold a jeho tlupa a zbili ho počítadlem.

Není tudíž divu, že se z Barnabáše stal tak trochu mizantrop. Z lidí měl rád jen sám sebe, Růšu a svoji babičku. Kromě toho miloval všechny své vepře a svoji kobylu. Na Wilhelmovi jezdil nejméně čtyřikrát do týdne. Přimět kobylu k pohybu někdy vyžadovalo tajuplnou soustavu proseb a ponoukání, neboť její šlachy a klouby už měly nejlepší léta za sebou.

Onoho chmurného odpoledne jel rozmrzelý Barnabáš na Wilhelmově hřbetě po své obvyklé trase přes Jaječkovo pole s pšenicí, podél polorozpadlé zdi z kamene a betonu, která byla posledním pozůstatkem pevnosti, v níž o generaci předtím odolečští občané čelící přesile, toho času pod nadvládou Rakouska-Uherska, museli vzdorovat dlouhému obléhání, aby se Rusům nakonec vzdali.

Během následujících dekád byl v závětří za zdí počat nejeden odolečský občan. Hospodští vypravěči tvrdili, že rajské radovánky čas od času překazí strašlivé, hrůzu nahánějící úpění linoucí se z rozbořených kamenů. Někteří dokonce přísahali, že za slunných dnů ze země bývá cítit nasládlý pach morku.

Období Obléhání a následného hladovění Odolečských našeho hrdinu velice zajímalo. Netoužil po ničem jiném, než aby se oněch událostí býval mohl zúčastnit, a svůj opožděný příchod na tento svět vnímal jako neomluvitelný dějinný lapsus. Prohledal celou žalostnou městskou knihovnu, aby zjis-

til veškeré dostupné informace. Během jinošských let strávil nejedno odpoledne pátráním podél zdi a jednoho památného dne objevil lidskou pánev provrtanou šrapnely. Když se na Obléhání zeptal babičky Pierkielové, obvykle schytal pohlavek a musel si vyslechnout ódu na dědečka Bořivoje, horkokrevného předka, který se na Rusy vrhl s vervou lva vrhajícího se na rané křesťany, želbohu však nedisponoval stejnou dentální výbavou (bylo známo, že dědečkův chrup byl žalostně řídký) a život mu zachránilo jen to, že škobrtl kvůlivá rozvázané tkaničce a měl to štěstí, že mu v cestě stálo dělo, na které spadl, praštil se do hlavy a upadl do bezvědomí.

To Barnabáš při svých nedávných neohrabaných manévrech takové štěstí neměl. Uvažoval, jak ostudný byl vlastně jeho debakl. Onen pád byl dost možná tím nejhorším, co mohl při námluvách předvést. Jeho křehké ego se kroutilo a čechralo, supělo a smekalo se, až nakonec usoudilo: malíček! Neboť nebylo pochyb o tom, že mu ukázala onen líbezný zdvižený prst. Bezesporu to bylo nějaké tajné znamení, ovšem co značilo?

Litoval, že není lépe vyškolen v projevech ženského těla. Samozřejmě by se našlo nejedno odolečské děvče, které by ho milerádo bývalo už dávno proškolilo, ovšem Barnabáše to ani v nejmenším nelákalo. Nebudu zabíhat do podrobností, jen prozradím, že tělesná stavba zdejších děv byla spíše účelná než líbivá: široká chodidla, kolena jako tuřín, hlava posazená blízko u robustního trupu. V důsledku toho byla jedinou ženou, kterou měl Barnabáš příležitost a chuť pravidelně pozorovat, jeho babička, jež se neustále zběsile oháněla lopatou, zametala, drbala se a tu a tam se zastavila, aby pohrozila pěstí Všemohoucímu.

Barnabášova stehna sevřela Wilhelmovy oblé plece, načež vyrazili tryskem vpřed. Kobyla ze sebe vyrážela říhavé řehtání podobající se spíše škytání a společně se řítili dolů z kopce, přičemž minuli starého Horčenského, který stál obkročmo na plotě a kradl ze sadu hrušku, a Barnabáše napadlo, že si nejspíš myslí, že Barnabáš je nějaký posel z hlavního města. Dorazili k řece, zastavili a Barnabáš si umyl ruce a opláchl obličej.

„Ten prst," prozradil Barnabáš, čím se v duchu zaobírá: „Bylo to snad stejné gesto, jako když *rašůlka* máchne hůlkou? Byla to snad nějaká cikánská kletba? Kouzlo, co mi přičaruje vředy… anebo nevěstu?" tázal se svého oře.

„Vředy nebo nevěstu. Je do mě blázen!" Barnabáš z toho složil krátkou písničku a chvíli si ji prozpěvoval. Potom se posadil na vyhřátý placatý kámen a jal se věnovat vytříbenému přemítání. Ten prst byl výrazem jejího rozhořčení nad svou současnou situací, touhy být vysvobozena ze spárů Karola von Grušky. Barnabáš se rozhodl, že ji osvobodí. Copak Rudolf Vasilenko neosvobodil chudé?

Jakmile dospěl k tomuto komplikovanému rozhodnutí, natáhl se na kámen, a jak tam tak ležel, vypadal líp, než se cítil. Nebyl to žádný divan potažený brokátem, a přesto na jeho póze bylo cosi velkolepého, říkal si s jednou rukou ponořenou až po zápěstí mezi lesklými kamínky a střevlemi.

Barnabáš už byl hezkou chvíli v limbu, když vtom se z rákosí vynořila podivná a podezřelá silueta, kterou by si člověk mohl na první pohled splést s dýní nebo melounem, pokud by ovšem rostliny z rodu tykvovitých rostly takhle rychle. Poté následoval krk hodný volavky a nakonec drobounký

trup. Ono tělo nepatřilo nikomu jinému než Barnabášovu podivínskému bratranci Jurkovi, nechvalně proslulému milovníkovi žahavých kopřiv.

Co tu Jurek dělal? Váš pokorný kronikář nemá tušení. Dle posudků tří učených lékařů měl být Jurek Pierkiel bezpečně pod zámkem v blázinci ve městě jménem Trošku. Obzvláště jeden ze zmíněných lékařů, muž natolik zdeptaný svým neblaze proslulým pacientem, že si jednou začal rvát z hlavy chomáče vlasů při pouhé zmínce Jurkova jména, odborné symposium zapřísahal, aby Jurkovi nadosmrti navlékli svěrací kazajku.

Jurek byl však, přestože byl mentálně vyšinutý, poměrně charismatický chlapík. Kolik úsilí věnoval pomrkávání a sladkým řečem, kolikrát předstíral, že se rdí, aby přelstil personál sanatoria! Po dlouhých letech marného snažení jedna ošetřovatelka s obzvláště slabou vůlí, bezdětná a osamělá žena, podlehla. Nebudu vás zatěžovat podrobnostmi toho, co tato ubohá Julie udělala. Stačí, když prozradím, že náš prohnaný Romeo uprchl. Ptáte se, proč se nikdo nepustil po stopě takto nebezpečného chovance? To víte, naše mladá demokracie, podlomená staletími válek a přerozdělování, se ještě úplně nevzpamatovala. Většina našich orgánů veřejné správy tudíž šest měsíců v roce stávkovala, a kromě toho, šílenství, onen věrný soudruh národů, jež zažívají těžké časy, bylo příliš běžnou záležitostí na to, aby si s ním někdo lámal hlavu.

Vraťme se však k tomu, co se právě odehrává. Není to nikterak pěkná podívaná: Jurkova ústa, otvor, který byl neustále bezmyšlenkovitě otevřený dokořán, prozrazovala naprostý nezájem o to, co do nich padá, a co padá z nich; jeho oči

to nijak nevylepšovaly, neboť se svým výrazem podobaly dvěma myším dírám.

Toto hrozivé stvoření vykročilo vpřed, sehnulo se nad spícím Barnabášem, a tiše zaklokotalo. Znělo to, jako by stovka krocanů se skleněnými kuličkami v žaludku zničehonic začala kdesi daleko odtud hudrovat jakýsi chorál. Měl to snad být pozdrav? Nebo výhrůžka? Skoro všechny rodinné sešlosti mívají hrozivé vyústění. Barnabáš spal a klokotání nad svou hlavou nevnímal. Mohlo by se zdát, že se tu schyluje k jakési příšerné epizodě, jakémusi uslzenému vzkříšení dětských hrůz, avšak vtom se Jurek napřímil, dal se do podivného klusu a zmizel mezi vrbami.

KAPITOLA ČTVRTÁ

V níž se farář Kumaško zpije pod obraz a ztropí povyk

Každý rok v červnu, u příležitosti narozenin místní patronky Svaté Vješy, se v Odolečce konal jarmark. Přípravy zabraly celý týden. Nakupovaly se nové šaty, pucovaly a voskovaly se bicykly, muži si holili tváře a vlasy žen byly kroceny do fantastických naondulovaných kreací, které v té době byly na venkově stále ještě v módě. Pokud si někdo pořídil nového koně, bicykl nebo povoz, obyčejně to před ostatními až do dne, kdy se konal jarmark, tajil. Rodiny přicházely v doprovodu svých dojnic, za nimiž se batolily husy. Jeden rok se tu procházel muž, který měl na zádech přivázaný zbrusu nový šicí stroj. Na opascích a kloboucích se jako slavnostní zvonce houpaly všemožné tretky, dokonce i tak prachobyčejné domácí náčiní jako cedník nebo kladivo. Na jarmarku se neodehrávala jen výměna zboží, krom toho se tu dařilo také kradmému pokukování, řevnivosti a nejrůznějším drobným špatnostem. Sám Barnabáš se loni zúčastnil se stádem vepřů tak důkladně vymydlených, že připomínali svazek oloupaných ředkví. Letos měl ovšem za lubem něco, při čem společnost vepřů nemohl potřebovat.

Dle skalvuského obyčeje musely být významné události slavnostně zahájeny mší svatou, nebo alespoň kvapným požehnáním. Proto se onoho radostného jitra, než vypukl

jarmark, většina Odolečských shromáždila v nevětraném chrámu Páně. Ačkoliv chvalozpěvy pěli se značným zápalem, jejich zanícení pravděpodobně pramenilo z očekávání nadcházejících zisků a nákupů. Barnabáš měl co dělat, aby nezačal klimbat. O nebeském otci měl veškeré dostupné informace a neměl v nejmenším úmyslu ho obtěžovat, za předpokladu, že on nechá na pokoji jeho.

Barnabáš se opíral o odrbaný dřevěný pilastr v chrámové předsíni, lhostejný k příslibům věčné spásy načmáraným na nástěnce pod obrázkem čehosi, co připomínalo telecí kotletku, nad níž se vznáší trnová koruna, a kochal se svým vlastním odrazem ve skle, které nástěnku chránilo. Jeho kadeře, zkrocené půl kelímkem brilantiny, byly ulíznuté do lesklé skořepiny. Natočil hlavu doleva, pak doprava, zvedl bradu a zase ji nechal klesnout. Ta oduševnělost, ty ostře řezané rysy! Farář se mezitím zvládl zmínit o tématech tak různorodých, jako jsou pastýři, stáda, ryby, oslové, pouště, oceány, víno, nezůstaneš věrný ženě svojí, muž, z něhož si děcka utahují kvůli jeho pleši, sto předkožek filištínských…

Vedle Barnabáše stáli Jany a Sabáš, dva života znalí mužové, odění v týchž fádních nedělních šatech, z nichž se linula naftalínová mlhovina. Na Barnabáše se ani nepodívali, nevěnovali mu byť jen jediný obdivný pohled. Stáli tam s očima upřenýma na kůžičku svých nehtů. Barnabášovi docházela trpělivost a začínalo mu být horko. Kousavá vlna mu drásala záda. Vyšel z kostela a proklínal při tom krejčího Kovalčyka.

Duchem nepřítomný Barnabáš stál venku a mával klopami obleku sotva pár chvil, když vtom byl náboženský obřad předčasně ukončen. Ačkoliv by váš kronikář, věren názoru,

že život je příliš krátký na to, abychom přespříliš rozebírali temné a často i hrůzostrašné rituály, jež se odehrávají v kostelech, raději sledoval Barnabáše a díval se, jak se cpe klobásou či slanečkem, a vlastně by raději zaznamenal takřka cokoliv jiného než zdlouhavé venkovské teologické traktáty, cítí se povinován přinést o následujících událostech svědectví, jelikož zažehly skandál, jaký se v městečku jako Odolečka odehraje maximálně jednou či dvakrát za sto let.

Farář Kumaško se během kázání o tom, jak to vypadá s letošní sklizní, které nepříliš přesvědčivě podbarvil příběhem Joba, zničehonic odmlčel a strnul, jako by se zadumal nad nějakou filozofickou otázkou. Takové chování u něj bylo dosti neobvyklé, jelikož to nebyl žádný svatý Augustin. Dokonce i ve chvílích, které měl věnovat rozjímání, si vždycky našel nějakou jinou smysluplnou činnost, například pucování křížů, bílení kostelních zdí či bryndání vosku po podlaze.

A tak tam stál, a když už měl toho dumání dost, místo aby začal rozdávat hostie, vyzunkl pohár vína, utřel si pusu, potlačil mírné říhnutí a zůstal civět na tabernákl se zmateným výrazem. Shromážděným davem se neslo nervózní šeptání, jelikož svaté přijímání bylo tuze oblíbené, vlastně to byl vůbec nejočekávanější okamžik celé mše, kdy člověk konečně mohl něco zakousnout.

„Co se děje?“ vyhrkl policejní náčelník, který se právě probudil. Byl majitelem obrovitánského, neústupného pupku a neomylného nosu, který dovedl rozpoznat jedlou substanci ve všech podobách, jakkoliv nepatrná byla.

Farář si nevšímal ani náčelníkova výkřiku, ani rozladěných obličejů. Neskonale pomalu se otočil od svatostánku ke svým ovečkám. „Hříšníci!“ vyštěkl. „Hříšní hříšníci!“ Přičemž s ha-

dí zručností protahoval sykavky, což bylo z všeobecného hlediska sice dosti nemístné, ovšem v tomto konkrétním kontextu vlastně poměrně trefné, když si člověk vybavil scénu v rajské zahradě, neboť farářův obličej připomínal brunátné jablko. Několik obočí se zvedlo, několika hlavami bylo pokýváno, někteří z přítomných vrhli vyčítavý pohled na svého souseda. Byli tu i tací, kteří se cítili zrazeni, obzvláště ti, co si s velebným pánem v poslední době střihli *kůlsky* nebo partičku mikáda.

„Sleduju vás, sleduju vás ostřížím zrakem a už nedovedu dále mlčet!" burácel a mával pěstí, která na nesčetných čajových dýcháncích vždycky tak obezřetně svírala věnečky z odpalovaného těsta. Nejednu mysl polila hrůza – co asi Kumaško viděl? A kde? Kterým oknem a v jakou noční hodinu?

„Hříšná srdce, temná jako fíkový list smáčený v hříchu a rozbředlém pudinku. Ďáblové! Smrduté močály a bažiny a ten nejzazší vítr. Pekelná podpaží, jež olizují jazyky kuchyňských ohňů, vnitřnosti pozemského nemluvněte s beránčími rohy, nozdry děvky babylónské!" V té chvíli nabral dech, zatímco jeho ovečky stály a seděly v němém úžasu, a jedna či dvě ženy dokonce zvažovaly, že omdlí, ale nakonec to zavrhly, jelikož se bály, že je během jejich bezvědomí někdo shledá vinnými, ať už jakýmkoliv hříchem.

„Jen pohleďte na své tváře!" Kumaško zamával rukama. Někteří přítomní se schovali za modlitební knížky. „Brady kulaté i ostře řezané! Úsměvy upřímné i falešné. Obličeje vymydlené i nemyté. Nakroucené kníry i hladce oholený horní ret. Růžové líce, bledé líce, nažloutlé líce. Exodus 33:23! ‚Hospodin pravil: »Hle, u mne je místo; postav se na skálu. Až tudy půjde moje sláva, postavím tě do skalní rozsedliny a za-